

SPECTACOLE

Nicolae HAVRILIUC

Tabloul împreunei șederii

Persiflând manierele de afișare în viață, comedia americană *Două pe față, două pe dos* (*Loose Knit*) de Theresa Rebeck, în regia lui Ion Caramitru¹, de la Teatrul Național „I.L. Caragiale”, Sala „Atelier”, aduce în scenă personaje care, fie impropriu, fie întâmplător, devin staționare în timp. Prin intermediul umorului și ironiei, este căutată soluția ieșirii din impas. Cea mai potrivită pare să fie întoarcerea la atelierele de manufactură, unde sunt solicitate instinctul și simțul practic din care să prospere afacerea și, deci, banul să se-nmulțească. În lumea personajelor din piesă, relațiile ce ar trebui să întretină împreunarea sunt dezlănate, dacă nu minate. Există mai mult vorbe despre aceste relații, decât faceri ale relațiilor. Intențiile care există stârnesc hazul. Este un haz tăcut, trist. Se râde de lucrurile serioase, ce întemeiază viața într-o comunitate umană. Formele de comunicare sunt risipite și artificiale. Femeile reușesc o exagerare a propriei imagini, în grupul din care fac parte, deși tristețea le încearcă pe fiecare; iar bărbații, oricât de grozavi s-ar crede, cad în cusurul vrăjitorului lipsit de vrajă. Femininul și masculinul, protejați de o mască invizibilă, își apără interesele și domeniul. Apropierile sunt trecătoare; se preferă aventura erotică. În rest, se cultivă însingurarea, vorba cu dus și întors, și defăimarea partenerului de viață.

Cinci prietene – Gina, Lily, Marga, Paula și Liz – se-ntâlnesc frecvent, în grupul devenit mica „familie” (adevărată familie, în spectacol, e pe cale să se destrame), și organizează „ediții” de tricotate, prilej de a mai discuta despre ce e prin lume și despre absența bărbaților din viața lor, deși îi doresc. Nostimada acestor femei se naște dintr-o rigiditate a ființei, peste care nu trec, din orgoliu și egoism. Ele spun vorbe ce n-ar fi vrut să le spună, dar le spun, pentru că le conferă prilejuri de amuzament. Distracția întretine buna dispoziție și face să reverbereze comicul.

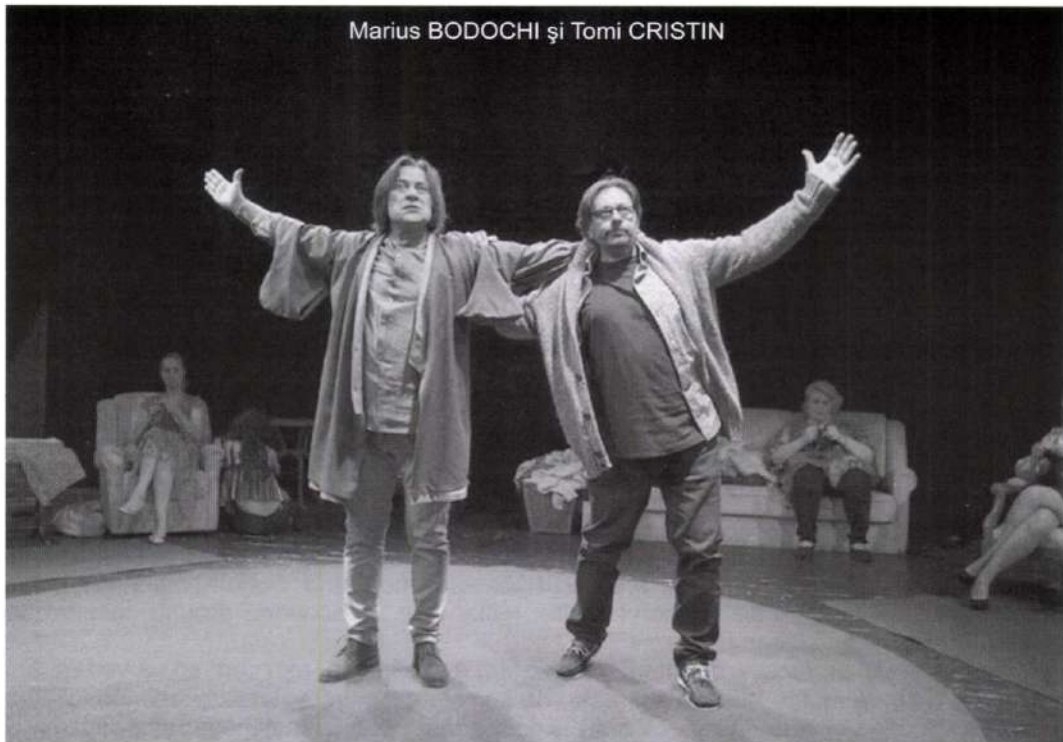
Dar și bărbații au metehnele ce-i particularizează. Bob, soțul Lilyei, plictisit de viața în doi, se-ncurcă într-o aventură cu Liz, sora mai mică a Lilyei. Transpunerea în amoretul de succes îl bucură pe bărbat și face din el un personaj comic. Lily, spre a-și ocroti familia, își trimite sora și câteva dintre prietene la bărbatul de ocazie, Miles, interesat mai mult de intimitățile feminității. Situația avansează, luând, pe drept, aspect hazliu. Miles face din femei domenii de cercetare, prin întrebări duse în derizoriu. Expresiile prefabricate transformă personajul într-un obiect mecanic, acționat de o rațiune „somnolentă”, vizând epuizarea. Goliți de sentiment și de fler, cei doi bărbați, primind valoare de întrebuințare, vor fi incluși în grupul tricoterelor, spre bucuria șederii împreună. Momentul includerii este de un comic latent, deoarece se întâmplă ceea ce nu s-ar fi dorit să se întâmple: o uniformizare, în dauna diferențelor.

În paleta de joc a regiei lui Ion Caramitru, cele cinci actrițe – Irina Cojar, Lamia Beligan, Costina Cheyrouze, Brândușa Mircea și Raluca Petra – și cei doi actori – Tomi Cristin și Marius Bodochi – combină în personaje felul de a fi cu felul de a se preface, așezându-le într-o iluzie șugubeată. Altfel spus, ceea ce desparte personajele, de fapt le apropie.

Scenografia Florilenei Popescu-Fărcășanu delimitează scenele de grup de scenele în doi, ca într-o derivare de interioare, fiind vinovată de această delimitare, ce nu limpezește personajul și nici nu-l scutește de accente rizibile.

¹ La *Cafeneaua critică*, ediție specială estivală – amfitrion Ion Bogdan Lefter –, de la Sala „Media” a TNB, din 28 iunie 2018 (zi tristă pentru neamul românesc, deoarece în baza pactului Ribbentrop–Molotov, în 1940, i-au fost răpite Basarabia, ținutul Herța și nordul Bucovinei), a fost invitat Ion Caramitru, care a vorbit despre viața și cariera sa și despre noua imagine a Teatrului Național din București. Seara a fost magică. Două istorii s-au întâlnit atunci. Neprețuitul vorbitor a adus în atenție momente din istoria teatrului românesc, dar și aspecte din istoria mai recentă a României.

Marius BODOCHI și Tomi CRISTIN

Lămia BELIGAN, Raluca PETRA, Brândușa MIRCEA, Costina CHEYROUZE și Irina COJAR

Spectacolul *Două pe față, două pe dos* de Thereza Rebeck, de la Naționalul bucureștean, în ciuda viziunii sale ironice la adresa realității, se desfășoară cu întrezăriri de „poezie comică”. (H. Bergson).

Teatrul Național „I. L. Caragiale”, Sala „Atelier” – *Două pe față, două pe dos* de Theresa Rebeck. Traducerea: Andreea Bibiri. Regia: Ion Caramitru. Scenografia: Florilena Popescu-Fărcășanu. Ilustrația muzicală: Călin Țopa. Lumini: Cristi Șimon și Ionel Manolea. Cu: Irina Cojar (*Liz*), Lamia Beligan (*Paula*), Costina Cheyrouze (*Lily*), Brândușa Mircea (*Gina*), Raluca Petra (*Marga*), Tomi Cristin (*Bob*), Marius Bodochi (*Miles*). Data reprezentației: 23 iunie 2018.

Mircea MORARIU

Între măsurători și rugăciune

O spun încă de la începutul cronicii: nu mă număr printre cei care, la un moment dat, ar fi dispuși să facă parte dintr-un eventual *fan club* ad-hoc, înființat în vederea susținerii necondiționate a spectacolului cu **Meșterul Manole**, montat la Teatrul Național „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca, de regizorul Andrei Măjeri. Pe un scenariu propriu, inspirat de piesa omonimă a lui Lucian Blaga.

Fac această precizare, din două motive. Mai întâi, fiindcă, așa cum se va vedea, am suficiente rezerve legate atât de scenariu, de soliditatea, organicitatea și economicitatea lui, cât și de concretizarea lui scenică. În al doilea rând, socotesc necesar să precizez că m-am simțit obligat să iau distanță, pentru că este pentru prima oară, după ani buni, când am observat că printre spectatori, îndeosebi în rândul celor tineri, începe să se constituie un curent *pro-Măjeri*. Așa cum nu a mai izbutit, la vremea lui, decât Radu Afrim, deopotrivă la Timișoara și la Brăila. Faptul acesta nu are, în sine, nimic rău. Dimpotrivă. Este cu atât mai notabil, cu cât se manifestă în atât de rezervatul, specialul oraș Cluj-Napoca, și este generat de un spectacol fundamentat pe o piesă pe care aş numi-o „de patrimoniu”. Cu toate acestea, cred că sănătatea și rigoarea exercițiului critic ar fi periclitate de condiția de fan. Așa că, mai bine, *pas*. Să trecem, așadar, la analiză. Sau, poate, chiar la operația pe cord deschis. Vedea-vom!

Spuneam în paragraful de mai sus că am o suită de rezerve, însă rezerve punctuale, adesea chiar minore, față de unele aspecte din ceea ce au făcut la Naționalul din Cluj atât Andrei Măjeri, cât și cei mai importanți colaboratori ai săi. Adică, autorul decorurilor și al video-design-ului, Mihai Păcurar (ceva mai mult), și mult, mult mai puțin Lucian Broscățean, semnatarul costumelor și a ceea ce se cheamă *styling*. Voi reveni asupra lor.

Cu toate acestea, cu toate rezervele despre care voi face vorbire mai la vale, țin să subliniez că, în opinia mea, **Meșterul Manole** este ceea ce se cheamă un spectacol demn de luat în seamă. Un spectacol bun, nu numai în contextul carierei de până acum a lui Andrei Măjeri, ci și pentru ceea ce înseamnă afișul curent al Teatrului Național „Lucian Blaga”. De salutat și pentru modul în care înțelege instituția producătoare să își onoreze patronul spiritual. Nu în ultimul rând, spectacolul cu **Meșterul Manole** este un exemplu demn de urmat de toate acele Teatre, animate în mod real, de dorința de a contribui, cu mijloacele artei proprii, la sărbătorirea Centenarului.

Sigur, Blaga nu a scris o piesă pe această temă. Însă nu trebuie uitat că, la apariția, în anul 1919, a *Poemelor Luminii*, mulți dintre comentatorii vremii au subliniat că respectivul volum înseamnă un dar pe care Ardealul îl face României reîntregite.

Lucian Blaga a scris **Meșterul Manole** în 1927. Nu știu ca acest text dramatic, inspirat dintr-o celebră legendă populară, să fi avut parte de prea multe montări, în România post-belică. De referință par a fi doar două: cea din 1968, de la Teatrul „Giulești” („Odeonul” de azi)